

Η γνώση στον δρόμο: Η Κινητή Βιβλιοθήκη «Ιωσήφ Φιλάγρης» ταξιδεύει στον Δήμο Γόρτυνας [/ Επικαιρότητα](#)

Μια βιβλιοθήκη σε τέσσερις τροχούς και ταυτόχρονα μια κινητή εστία πολιτισμού, φιλιαναγνωσίας και γνώσης επιχειρεί να δημιουργήσει ο Δήμος Γόρτυνας με την Κινητή Βιβλιοθήκη «Ιωσήφ Φιλάγρης», με την οποία βγαίνει έξω από τα όρια του παραδοσιακού δανεισμού βιβλίων, σχεδιάζοντας όχι μόνο να έχει επισκέπτες, αλλά η ίδια η βιβλιοθήκη να επισκέπτεται τα χωριά, τα σχολεία και τις κοινότητες μιας κατεξοχήν αγροτοκτηνοτροφικής περιοχής.

Μιας περιοχής, στην οποία η απόσταση από τις οργανωμένες πολιτιστικές υποδομές αποτελεί συχνά από μόνη της εμπόδιο σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στη γνώση.

Για το εγχείρημα, που φιλοδοξεί να αλλάξει αυτή την πραγματικότητα, μεταφέροντας τη βιβλιοθήκη εκεί όπου βρίσκονται οι δημότες και, κυρίως, εκεί όπου βρίσκονται τα παιδιά, μίλησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο υπεύθυνος συντονισμού και λειτουργίας της Κινητής Βιβλιοθήκης, Λουκάς Ζιάρας.

«Η Κινητή Βιβλιοθήκη είναι μια υποδομή του Δήμου Γόρτυνας, η οποία σκοπεύουμε να λειτουργήσει ως κινητή μονάδα όχι μόνο βιβλίου, αλλά πολιτισμού συνολικά», σημείωσε, περιγράφοντας μια αντίληψη που ξεπερνά κατά πολύ τη λογική ενός συμβατικού δανεισμού, αφού στόχος είναι το ταξίδι της Κινητής Βιβλιοθήκης στον Δήμο Γόρτυνας, εκτός από τα βιβλία, να μεταφέρει μαζί του δράσεις γνώσης, εκπαίδευσης και πολιτισμού.

Στην πράξη, το βιβλίο και ο δανεισμός αποτελούν τον πρώτο πυλώνα, καθώς οι κάτοικοι όλων των ηλικιών θα μπορούν να δανείζονται βιβλία, με την κινητή μονάδα να επιστρέφει σε τακτά χρονικά διαστήματα στις περιοχές που θα επισκέπτεται. Γύρω από αυτόν τον βασικό άξονα, όμως, χτίζεται ένα ευρύτερο πρόγραμμα που περιλαμβάνει δράσεις φιλαναγνωσίας, παρουσιάσεις βιβλίων και συναντήσεις με συγγραφείς, κινηματογραφικές βραδιές και θερινές προβολές στα χωριά, εργαστήρια παραγωγής χειροποίητου χαρτιού, καλλιγραφίας και βιβλιοδεσίας, δημιουργικά και εικαστικά εργαστήρια, καθώς και εκπαιδευτικές δράσεις που συνδέονται με την ιστορία, την παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου.

«Εκτός από τα βιβλία που θα μπορούν να δανείζονται οι κάτοικοι, αυτό που προσπαθούμε να πετύχουμε είναι, με δράσεις φιλαναγνωσίας αλλά και ψυχαγωγίας, να φέρουμε πιο κοντά στη γνώση και τον πολιτισμό τους ανθρώπους του Δήμου Γόρτυνας. Μια παρουσίαση βιβλίου, μια κινηματογραφική βραδιά στην πλατεία ενός χωριού ή ένα δημιουργικό εργαστήριο για τα παιδιά μπορούν να δώσουν κάθε φορά και έναν διαφορετικό λόγο συνάντησης γύρω από τη βιβλιοθήκη», επισήμανε ο κ. Ζιάρας.

Η επιλογή να κινηθεί η βιβλιοθήκη μέσα στην ενδοχώρα, όπως σημείωσε και ο δήμαρχος Γόρτυνας, Μιχάλης Κοκολάκης, δεν είναι καθόλου τυχαία.

Πρόκειται για έναν μεγάλο αγροτικό Δήμο, με διάσπαρτους οικισμούς και σχολεία, όπου η πρόσβαση σε πολιτιστικές δομές δεν είναι αυτονόητη για όλους. Για τον κ. Κοκολάκη, ακριβώς αυτή η ιδιαιτερότητα κάνει την Κινητή Βιβλιοθήκη περισσότερο αναγκαία παρά συμβολική, ενώ, όπως επισημαίνει, ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζεται η λειτουργία της αποτελεί μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία όχι μόνο για τα δεδομένα του Δήμου Γόρτυνας, αλλά και ευρύτερα για την Κρήτη.

«Είναι κάτι πρωτοποριακό για τα δεδομένα ολόκληρης της Κρήτης και αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία όταν εφαρμόζεται σε έναν Δήμο αγροτικό, με πολλούς

διάσπαρτους και απομακρυσμένους οικισμούς. Είναι πολύ σημαντικό να μπορούν όλοι και όλες -τα παιδιά μας κατά προτεραιότητα- να έχουν πρόσβαση στην Κινητή Βιβλιοθήκη. Και το ξεχωριστό είναι ακριβώς αυτό: ότι η ίδια η βιβλιοθήκη θα επισκέπτεται τα χωριά μας και όχι το αντίστροφο», ανέφερε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο δήμαρχος Γόρτυνας.

Από τον Ιωσήφ Φιλάγρη στη νέα γενιά

Ιδιαίτερη σημασία έχει και το όνομα που επιλέχθηκε για την Κινητή Βιβλιοθήκη. Ο Ιωσήφ Φιλάγρης υπήρξε λόγιος μοναχός, θεολόγος, φιλόσοφος, διδάσκαλος και σχολιαστής του Αριστοτέλη, ο οποίος έζησε και έδρασε κατά τον 14ο αιώνα στα Αστερούσια της νότιας Κρήτης. Η παρουσία και η δράση του συνδέονται με την περιοχή των Αστερουσίων και τη Μονή των Τριών Ιεραρχών Λουσουδίου, ενώ στη χειρόγραφη παράδοση απαντά ως «διδάσκαλος της Κρήτης».

Η διδασκαλική του δραστηριότητα αποτελεί, μάλιστα, ένα από τα ιδιαίτερα στοιχεία της φυσιογνωμίας του. Στη σχετική βιβλιογραφία η Μονή των Τριών Ιεραρχών συνδέεται με οργανωμένη εκπαιδευτική και φιλοσοφική δραστηριότητα, η οποία έχει κατά καιρούς περιγραφεί ακόμη και ως μορφή ανώτερης ή ανώτατης σχολής διδασκαλίας.

Η επιλογή του ονόματός του συνδέει έτσι τη σύγχρονη προσπάθεια διάδοσης του βιβλίου και της γνώσης με μια παράδοση διδασκαλίας που αναπτύχθηκε στον ίδιο τόπο πριν από περισσότερους από έξι αιώνες.

Η Κινητή Βιβλιοθήκη «Ιωσήφ Φιλάργης» εντάσσεται στην ευρύτερη πρωτοβουλία «Αστερουσίων Πολιτεία - Ζώσα Παράδοση και Πολιτιστική Καινοτομία», που αναπτύσσεται στα Αστερούσια με επίκεντρο την Ιερά Μονή Κουδουμά και τη συμβολή του Οργανισμού Έρευνας, Καινοτομίας και Πολιτισμού LOOX, υπό τη διεύθυνση των Λουκά Ζιάρα και Χρήστου Καλαϊτζόγλου, μέσα από συνεργασίες με θεσμικούς, εκπαιδευτικούς, επιστημονικούς και πολιτιστικούς φορείς.

Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί επιστημονικές συνεργασίες με το Υπουργείο Πολιτισμού, την Περιφέρεια Κρήτης, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και με το Εργαστήριο Ψηφιακής Έρευνας και Σπουδής Χειρογράφων της Θεολογικής Σχολής, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μελέτη, την τεκμηρίωση και την ψηφιακή ανάδειξη της χειρόγραφης παράδοσης και του έργου του Ιωσήφ Φιλάργη.

Η πρώτη δημόσια ενεργοποίησή της πραγματοποιήθηκε στις 27 Αυγούστου 2026, στο πλαίσιο της «Αστερουσίων Πολιτείας 2026», σε μια εκδήλωση αφιερωμένη στη σύνδεση της μνήμης του τόπου με τη νέα γενιά.

Παράλληλα, η Κινητή Βιβλιοθήκη φιλοδοξεί να αποτελέσει τη βάση για το Joseph Philagrius International Research Network, ένα διεθνές δίκτυο μελέτης του έργου και της χειρόγραφης παράδοσης του Ιωσήφ Φιλάγρη. Στον ίδιο σχεδιασμό εντάσσεται και η δημιουργία ψηφιακής ερευνητικής υποδομής για τον «ψηφιακό επαναπατρισμό» των διάσπαρτων χειρογράφων και τεκμηρίων του, μέσα από συνεργασίες με βιβλιοθήκες και φορείς του εξωτερικού.

«Θέλουμε η βιβλιοθήκη να αποτελέσει και μια αφετηρία επιστροφής της γνώσης στον τόπο της. Όχι φυσικά με τη μετακίνηση των ίδιων των χειρογράφων, αλλά μέσα από έναν ψηφιακό επαναπατρισμό: να μπορέσουμε σταδιακά να συγκεντρώσουμε ψηφιακά τα τεκμήρια του Φιλάγρη που σήμερα βρίσκονται διάσπαρτα σε βιβλιοθήκες του κόσμου και να δημιουργήσουμε εδώ, στα Αστερούσια, μια υποδομή ανοιχτή στην έρευνα και στις επόμενες γενιές», ανέφερε ο κ. Ζιάρας.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, η βιβλιοθήκη θα αποτελέσει παράλληλα έναν σταθερό κινητό συνεργάτη των σχολείων, των πολιτιστικών συλλόγων και των τοπικών συλλογικοτήτων, ενώ η παρουσία της, εκτός από τις προγραμματισμένες επισκέψεις για δανεισμό, θα μπορεί να εντάσσεται στο πλαίσιο εκδηλώσεων, θεματικών ημερών ή και δράσεων που οργανώνονται στις κοινότητες.

Ιδιαίτερη θέση σε αυτόν τον σχεδιασμό έχουν τα σχολεία, με δράσεις φιλιαναγνωσίας, εργαστήρια γύρω από το βιβλίο, τη γραφή και το χαρτί, αλλά και προγράμματα μέσα από τα οποία τα παιδιά θα μπορούν να γνωρίζουν πρόσωπα, ιστορίες και στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου τους.

Αντίστοιχα, οι παρουσιάσεις βιβλίων, οι συναντήσεις με συγγραφείς, οι κινηματογραφικές βραδιές και οι θερινές προβολές μπορούν να δώσουν στην Κινητή Βιβλιοθήκη έναν ευρύτερο ρόλο, μετατρέποντας μια πλατεία ή έναν δημόσιο χώρο ενός χωριού σε σημείο συνάντησης γύρω από το βιβλίο, τον κινηματογράφο και τον πολιτισμό.

Σημαντικό κομμάτι του σχεδιασμού είναι και η δημιουργία ενός οργανωμένου προγράμματος, ώστε η Κινητή Βιβλιοθήκη «Ιωσήφ Φιλάγγρης» του Δήμου Γόρτυνας να μην εμφανίζεται περιστασιακά στα χωριά, αλλά να αποκτήσει μια προβλέψιμη και σταθερή παρουσία.

«Θα μπορούμε να κάνουμε έναν σχεδιασμό ετήσιο, εξάμηνο ή τρίμηνο, ώστε ο κόσμος σε κάθε χωριό να γνωρίζει πότε θα βρίσκεται εκεί η Κινητή Βιβλιοθήκη», ανέφερε ο κ. Ζιάρας, προσθέτοντας ότι για το πρόγραμμα των δράσεων, τις επόμενες επισκέψεις και όλες τις σχετικές πληροφορίες, το κοινό θα μπορεί να ενημερώνεται μέσω της ιστοσελίδας www.asterousia.org.»

*Τις φωτογραφίες παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Λουκάς Ζιάρας